

Palmzondag 25 maart 2018, Citykerk Het Steiger

Voorganger: Co Elshout

Lezingen: Marcus 11, 1-10 (de Intocht in Jeruzalem), Zacharia 9, 9-10, Filippenzen 2, 5-11, Johannes 12, 1-24

Lieve mensen,

Als je – meer volgens de byzantijnse en lutherse tradities dan volgens de Romeinse – deze zondag vooral als Palmzondag viert, dus met de lezing van Jezus' intocht, zoals beschreven in Johannes 12, dan sluipt toch daarbij de Passie deze zondagse viering in. Want met Johannes 12 begint feitelijk het Passieverhaal volgens Johannes. Overigens: het Passieverhaal bij Johannes is veel langer dan in de andere Evangelieboeken en beslaat wel 7 hoofdstukken (Johannes 12 t/m 19). Dat komt doordat er een grote toespraak, de zogeheten afscheidsrede, en een lang gebed van Jezus eraan zijn toegevoegd. Maar ik zou eigenlijk nog een stapje verder willen gaan: Zijn Passie of beter: de vertelling van de Paasgang van Jezus begint al minstens in Johannes 11, met het verhaal van de opwekking van Lazarus. Dàt is de inzet! Johannes wrijft het er goed in, want in hoofdstuk 12, als Jezus opgaat naar Jeruzalem, zes dagen voor het Pascha, gaat hij eerst weer naar Bethanië, waar Lazarus is, met zijn zusters Martha en Maria. We kunnen niet met Jezus mee naar Jeruzalem zonder Lazarus op ons netvlies te houden. Wat nu gaat gebeuren is de volkomen solidariteit van Jezus met Lazarus. Ik heb het hier al eerder gezegd, het klinkt een beetje populistisch, maar wel duidelijk: Jezus wordt Lazarus.

Jezus gaat dus naar Jeruzalem via Bethanië. Bethanië betekent: het armenhuis. Daar vinden we de arme Lazarus. Bethanië lag op de Olijfberg, maar natuurlijk niet aan de zijde met het mooie uitzicht op Jeruzalem, nee, aan de achterkant, met zicht op de woestijn. Verschil moet er zijn, nietwaar? Maar Jezus heeft een zending voor de armen; hij is niet voor niets gedoopt op een plaats aan de Jordaan die ook Bethanië heette. De arme wordt opgewekt uit de doden. Let wel: arm is niet alleen iemand met weinig geld of nauwelijks bezittingen, maar ieder met te weinig om te leven. Geen levensadem, materieel, geestelijk of hoe dan ook. Zij zijn als doden, ze tellen niet mee, ze hebben niets in te brengen. Lazarus zegt zelf niets in de bijbelverhalen en ook Jezus zwijgt op zijn ezeltje. In volkomen solidariteit met Lazarus, de armen, gaat Jezus Jeruzalem binnen.

Overigens moeten we goed onderscheiden: Jezus wordt wel Lazarus, maar Lazarus wordt niet Jezus. Om dat duidelijk te maken speelt Johannes met de

dagen: Jezus' opstanding is op de derde dag, Lazarus wordt opgewekt op de vierde dag. Drie is hemels, vier is aards. Hemels? Ja, want in Jezus is het God zelf die die solidariteit aan gaat! Wij hangen de vreemdste godsdienst op aarde aan: een God die mens wordt, sterker: de minste onder de mensen. En hij rijdt op een ezel Jeruzalem binnen. Het lijkt wel of we in een operette zijn beland: Hosanna in de hoge! 'Jesus Christ Superstar', 'Kings of Kings', 'Jesus for president'.... Ja, een koning rijdt op een paard, een hofnar op een ezel. De machthebbers worden belachelijk gemaakt (tegenwoordig doen ze het soms zelf, maar laten we dat maar hier buiten beschouwing laten). Hier worden de ezeltjesrijders, de armen dus, in het zonnetje gezet.

De armen, zij gaan voor. En Jezus waarschuwt: ze zullen altijd bij jullie zijn. Maar daarbij blijft het niet. De solidariteit van God is voor elk mensenkind. Wij zijn allen geschapen naar zijn beeld en gelijkenis, en elk van ons vraagt Hij: mens, waar ben je? En deze week zal Pilatus niet zeggen: "Zie Jezus", maar "Ecce Homo" (zie de mens).

Jezus zwijgt en weerstaat de verleiding nu de macht te grijpen, nee hij gaat de weg van de onmachtige. Hij weet dat die schare van mensen die nu "hosanna" roepen morgen roepen "weg met hem". Hij weet dat ook de leerlingen hem zullen verlaten, ja zelfs God. Meer alleen kan de mens niet zijn. En het eindigt aan een paal. Is dit lijden en is zijn dood uniek? Ja en nee, zou ik zeggen. Ja als de Zoon van God, of zoals de kerk leert: Hij is God voor ons. God die zelf deze weg gaat: Ik ben erbij. Maar als mens? Afschuwelijk maar waar: zo bijzonder was het niet. In nog geen twaalf uur was het voorbij, waarvan drie aan het kruis. Duizenden en duizenden zijn in die tijden door de Romeinen opgehangen en stierven na vele uren ondragelijk lijden. Maar waarom doet het ons dan zoveel? En niet alleen kerkmensen, de passies verslaan de duizenden. Ja, dat is de herkenning. Dit is het verhaal van de mens, vernederd en gebroken. Golgotha en Auschwitz, het is dezelfde heuvel. Alle lijden, veraf en soms ook zo heel dichtbij, komt hierin samen.

Armoede, oorlogsgeweld, terreur, aanslagen, angst, dakloos, ziekte en dood. Ecce Homo: noem maar op! Nee, het is nog geen hemel op aarde. De komende vrijdag zal geheel in dat teken staan. Maar, zoals het verhaal van Lazarus, ons vandaag voorgeeft, zo het verhaal van de Witte Donderdagavond de erop volgende vrijdag. Die avond vierde Jezus met zijn 12 apostelen Pasen. Wij zijn helemaal in beslag genomen door zijn woorden over het brood en de wijn. Maar het Pascha, Joods Pasen dat zij vierden, gaat over de uittocht, de bevrijding uit Egypte, het toenmalige machtige land, vol slavernij en uitbuiting.

Pasen, het is het feest van de antimacht, het feest van de ezel. De paarden en de ruiters, alle machten zijn verslagen. Koning van Israël, maar zie: hij rijdt op een ezel (een ezelin zelfs). En we horen de aloude woorden van de Profetie: “Zegt tot de dochter Sions: Zie, je Koning komt tot je, zachtmoedig en rijdend op een ezel, op een veulen, het jong van een ezelin.”

Maar het is niet bij Israël gebleven. De kring wordt steeds groter. Ook niet-Joden – voor het gemak allemaal maar Hellenen, Grieken, genoemd – willen Jezus zien. Maar voor levensbeschouwing is nu geen tijd meer; “het uur is gekomen dat de Mensenzoon wordt verheerlijkt.” Wat? Verheerlijking? Nu we gaan lezen over het lijden?! Ja, de verheerlijking is het hoofdmotief van Johannes in zijn Evangelieverhaal. Over dat alles, ook wat nu komt, schijnt het licht van de verheerlijking. (In het Oosten de Thabor-ervaring.)

“Voorwaar, voorwaar, ik zeg jullie: als de graankorrel niet valt in de aarde en sterft, dan blijft hij alléén, maar als hij sterft daagt hij overvloedig vrucht.” Ook deze uitspraak staat in het teken van de verheerlijking. Dat is geen algemene uitspraak, zo van uit het kwade komt best wel het goede, uit de dood het leven enz. Dan zouden we elkaar iets op de mouw spelden. Nep-nieuws van de verheerlijking. In Jezus geeft God zichzelf als de graankorrel om niet alleen te zijn. Hij wil het leven delen. Daarom zoekt hij steeds weer bondgenoten, zijn mensen. Steeds weer gaat hij de woestijn in en zet mensen op de weg naar het land van de belofte. En zelfs als hem daar loslaten en terugverlangen naar de vleespotten van Egypte dan nog laat Hij hen niet los. Hij kan niet zonder zijn mensen.

En zo kan Jezus niet zonder zijn vriend, al zegt die geen woord. “Hij heeft zichzelf ontledigd door de gestalte van een dienstknecht aan te nemen, maar God hem verhoogd en hem genadig de naam verleend die is boven alle naam, opdat in de naam van Jezus alle knie zich zal buigen van, en alle tong zal belijden: Jezus Christus is Heer!, tot glorie van God de Vader.”